

4. peatükk

Riigivanem

§42. Riigivanem on Eesti Vabariigi riigipea.

Riigivanem on Eesti riigi esindaja ja riigivõimu ühtsuse kandja.

Riigivanema kohus on hoolt kanda, et oleks tagatud põhiseadusest kinnipidamine.

§43. Riigivanem täidab põhiseaduses ettenähtud ülesandeid, sealhulgas:

1) nimetab ja kutsub tagasi vabariigi valitsuse ettepanekul Eesti Vabariigi diplomaatilised esindajad välisriikides ja rahvusvahelistes organisatsioonides ning võtab vastu Eesti Vabariiki akrediteeritud välisriikide diplomaatiliste esindajate volikirjad;

2) on Eesti Vabariigi riigikaitse kõrgeim juht;

3) määrab riigikogu uue koosseisu korralised valimised vastavalt põhiseaduse §52* ja riigikogu uue koosseisu erakorralised valimised vastavalt põhiseaduse §65* ja 84.*

4) kutsub kokku riigikogu uue koosseisu vastavalt põhiseaduse §59;*

5) esitab riigikogule peaministri kandidaadi;

6) peaministri esildisel nimetab ametisse ja vabastab ametist ministrid;

7) teeb riigikogule ettepaneku õiguskantsleri, riigikontrolöri, ülemkohtu esimehe ja kaitseväge juhataja ametisse nimetamiseks;

8) nimetab riigikohtu ettepanekul ametisse kohtunikud;

9) Eesti Panga nõukogu ettepanekul nimetab ametisse ja vabastab ametist Eesti Panga presidendi;

10) kirjutab alla riigikogus vastuvõetud seadustele või saadab need riigikogusse tagasi vastavalt põhiseaduse §75;*

11) kuulutab oma otsusega välja riigikogu poolt vastu võetud riigieelarve;

12) kirjutab alla ratifitseerimiskirjad vastavalt põhiseaduse §85;*

* §43 punktide loetelu pole täielik. Osa küsimusi lahendamisel teematoimkondades.

87

13) määrab riigikogu ettepanekul rahvahääletuse ja rahvaküsitluse vastavalt põhiseaduse §77*;

14) kutsub kokku riigikogu erakorraliseks istungiks;

15) algatab põhiseaduse muutmist;

16) teostab armuandmist;

17) annab riiklikke autasusid ja teenetemärke;

18) määrab uue riigivanema valimised vastavalt põhiseaduse §44*.

§44. Riigivanem valitakse ametisse neljaks (viieks) aastaks. Ükski isik ei tohi olla valitud riigivanemaks rohkem kui kaheks ametiajaks järjestikku.

Uue riigivanema korralised valimised toimuvad mitte enne kui kuuskümmend ja mitte hiljem kui kümme päeva enne riigivanema volituste lõppemist.

§45. Riigivanema valib oma seadusliku koosseisu enamusega valijameestekogu, mis koosneb riigikogu liikmetest ja vähemalt sajast esimese astme kohaliku omavalitsuse esinduskogude poolt delegeeritud liikmest. Valijameeste kogu moodustamise korra ning valimise korra määrab seadus.

§46. Riigivanemaks võib kandideerida iga Eesti kodanik, kes on vähemalt nelikümmend aastat vana ja kes on vähemalt kümme aastat elanud Eestis.

Kandidaadi ülesseadmise õigus on ühel viiendikul valijameeste kogu liikmetest ja kümnel tuhandel hääleõiguslikul kodanikul.

§47. Kui riigivanema koht vabaneb ennetähtaegselt või kui ta tervisliku seisundi tõttu või muudel põhjustel ei saa jätkata oma kohustuste täitmist, lähevad tema kohustused ajutiselt üle riigikogu juhatajale, kes määrab uue riigivanema valimised kolmekümne päeva jooksul.

Ajal, mil riigikogu juhataja asendab riigivanemat, loetakse ta riigikogu koosseisust lahkunuks ja teda asendab riigikogu juhatajana üks riigikogu asejuhatajatest riigikogu valikul.

§48. Riigivanem ei tohi olla riigikogu liige ega mingil teisel palgalisel ametikohal.

Kui riigikogu liige valitakse riigivanemaks, astub tema kohale riigikogu asendajaliige, kui selline on olemas.

§49. Riigivanemat saab tema ametisoleku kestel kohtulikule vastutusele võtta ainult süütegude eest põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste rikkumise eest.

* § 43 punktide loetelu pole täielik. Osa küsimusi lahendamisel teema-
toimkondades.

88

Sellekohase süüdistuse tõstatamisel alustatakse kohtumenetlust vaid riigikogu nõusolekul.

Pärast süüdistuse esitamist astub riigivanem tagasi kuni kohtuotsuse jõustumiseni.

Riigivanema süü küsimuse otsustab riigikohus.

9. peatükk

Välislepingud

885. Eesti Vabariigi suhtlemise korra välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega määrab seadus.

886. Riigikogu ratifitseerib ja denonsseerib Eesti Vabariigi riigivanema või vabariigi valitsuse ettepanekul lepinguid:

- 1) mis muudavad riigipiire;
- 2) mille rakendamiseks on tarvis Eesti Vabariigi seaduste vastuvõtmist, muutmist või tühistamist;
- 3) mille kohaselt Eesti Vabariik ühineb rahvusvaheliste organisatsioonide või liitudega;
- 4) millega Eesti Vabariik võtab endale varalisi kohustusi;
- 5) milles ratifitseerimine on ette nähtud.

887. Eesti Vabariik ei sõlmi välislepinguid, mis on vastuolus põhiseadusega.

888. Kui Eesti Vabariigi seadused või muud aktid on vastuolus Riigikogu poolt ratifitseeritud välislepingutega, kohaldatakse välislepingu sätteid.